

Ping Mon Wallén och Mikael Persbrandt

Mig äger ingen

Originaltitel: Mig äger ingen

Regi: Kjell-Åke Andersson

Producent: Francy Suntinger

Manus: Pia Gradvall

Foto: Jonas Alarik

Roller: Mikael Persbrandt, Ida Engvoll, Saga Samuelsson, Ping Mon Wallén, Tanja Lorentzon, Sten Ljunggren m fl.

Sverige 2013

Längd: 1 tim 49 min

Distributör: AB Svensk Filmindustri

När Åsa Linderborgs självbiografiska roman "Mig äger ingen" utkom 2007 slog den ned som en bomb. Uppväxtskildringar från svensk industriarbetarklass växer ju inte på träd, kritiken var lyrisk och belöningen blev omedelbart Ivar Lo-Johanssons stora pris. Nu har romanen blivit film, regisserad av Kjell-Åke Andersson.

Att Åsa Linderborg är missnöjd med resultatet förvånar inte, och då syftar jag inte på utfallet i sig utan att den reaktionen snarare är regel än undantag. Författarens missnöje finns så att säga med på dagordningen. Ernest Hemingway sa en gång "jag har slutat se filmerna efter mina böcker, jag blir bara förbannad."

Kjell-Åke Andersson har på många vis lyckats bra med att flytta över boken till film, tidsstämningen är fint fångad och skådespelarprestationerna rent lysande. Inte minst gäller det Mikael Persbrandts tolkning av den supige pappan (klar guldbaggevarning där), men också tjej-erna som gör dottern i tre olika åldrar är anmärkningsvärt bra. Sten Ljunggrens prestation som flickans farfar, alltså härdarmästaren Leif Anderssons far, sticker också ut, en grovhuggen och ryande patriark av den gamla stammen.

Mig äger ingen kan läsas och nu ses som en mycket annorlunda kärlekshistoria, den ömsesidiga kärleken mellan far och dotter. Han en kärleksfull och stolt pappa mitt i allt supande, hon från början en älskande fast undrande liten flicka som växer till sig, hon bibehåller

samma känslor men till slut orkar inte heller hon utan håller ut spriten i vasken. Vid det laget är uppbrottet nära förestående, även om känslorna består. Modern finns med i handlingens början men hon försvinner snart ut i periferin och till en annan man. Ibland rymmer dottern dit men trivs aldrig riktigt med all småborgerlig präktighet. Där kan man med fog säga att filmen slinter jämfört med boken, där modern betyder mycket för dottern, inte minst politiskt.

Samtidigt ska sägas att "Mig äger ingen" inte är någon lätt bok att göra film av.

Dramat ligger mera på det psykologiska planet än i ett yttre skeende, i konkreta våldsamma handlingar. Inga fysiska övergrepp, ingen pedofili (tack och lov för det!). Därmed uppstår samtidigt problem med dramaturgin, och filmen blir till att börja med rätt stillastående, mer registrerande än känslostark, med undantag för ett rätt schablonmässigt fyllegräl mellan superbröderna.

Manusförfattarna har uppenbart slitit med boken, men ändå inte enligt mitt sätt att se utnyttjat dess dramaturgiska potential till fullo. Då menar jag inte med gräl eller våldsamheter, utan rent konkret nyttjat Åsa Linderborgs levande och i många stycken humoristiska text. Alltså använt sig av voice-over, en bakomliggande speakertext, på det vis Truffaut ofta gjorde i sina litterära bearbetningar. Det är ovanligt i svensk film, som alltför gärna biter sig fast i dramaturgens formulär 1 A. Jag vet inte varför voice over fallit i vanrykte, kanske ses den som en sorts fusk där bilden anses kunna säga allt. Det gör den inte alltid.

Denna mycket personliga historia hade behövt Åsa Linderborgs personliga röst, via text hon skrivit, varvid man även fått fram det politiska, som här suddas ut till något av mindre värde i faderns rätt spritindränkta hjärna, trots en demonstrationsscenen som rätt mycket hänger i luften.

Gärna hade jag också sluppit det påklustrade slutet med doktorspromovering och happy end mellan far och dotter bland höghusen. Det skuttet i historien var helt onödigt, inte ens positiva slut behöver ta till en banal lösning. Jag skyller på manusförfattarna och möjligen producenten.

Gunder Andersson

FILMRUTAN